

כתיבה בשגיאות כתיב – לא לילדים בלבד

לא נעים להודות – אבל שגיאות כתיב הן דבר מביך. בעבר, נהגו אנשים להסתיר את שגיאות הכתיב שלהם. אדם יכול היה להתבטא ברהיטות ובאופן אינטליגנטי מבלי שהיה עליו לכתוב מילה אחת. עידן האינטרנט הפכו את הקערה על פיה. האתרים, הצ'אטים, הבלוגים, שהפכו לאמצעי תקשורת נפוץ, מצריכים ייצור מלל רב. גם האמייל, שהפך לכלי הביטוי הנפוץ ביותר לכל דיכפין, בכל הקשר, ארגוני ופרטי כאחד, הפך את הקערה על פיה. וכך, אנשים רבים, שהצליחו להסתיר את בעיית שגיאות הכתיבה שלהם, נחשפים בקלקלתם לעין כול.

כותבים בוגרים רבים לא טיפלו בבעיית שגיאות הכתיבה בהיותם ילדים בשל העדר מודעות או בשל תפיסה שגויה. בעבר, נהוג היה לומר כי שגיאות הכותב נובעות מחוסר קריאה. כיום, מוכיחים מחקרים שלא כך הדבר.

במאמר זה אביא את תוצאות מחקרה של גב' ריקי קליין שדה שאפיינה שגיאות כתיב אצל ילדים בכיתות ג-ה בישראל, ואציג את המלצותי המעשיות בנוגע לכותבים בוגרים בארגונים, הנוטים לכתוב בשגיאות כתיב.

להלן תקציר חיבור לשם קבלת התואר דוקטור לפילוסופיה מאת ריקי קליין שדה^[1]

קטגוריזציה של שגיאות כתיב אצל ילדים בכיתות ג-ה בישראל תקציר חיבור

מטרת המחקר הייתה לבדוק את האפשרות למיון שגיאות כתיב בעברית ל-6 קטגוריות ולאפיין אותן. כמו כן, נבדק היחס בין הקטגוריות מהשגיאות הקלות ביותר ועד לשגיאות הנחשבות לחמורות בתחום הכתיב. גם נבדקה האפשרות להבדלים בין בנים ובנות מבחינת יכולתם בביצוע מבחני הכתיב.

אוכלוסיית המחקר כללה 98 ילדים בכיתות ג' עד ה', כולם נבחנו והוגדרו על ידי מורותיהם כילדים הלוקים ביכולת הכתיב שלהם ביחס למקובל בשכבת גילם.

התוצאות הראו שאכן קיימות שש קטגוריות שונות של לקויי כתיב.

לקטגוריה הראשונה שייכים הכותבים בשגיאות הומופוניות והומונימיות שכתובתם קבועה ואחידה בשגיאותיה ולרוב הכותב יודע לתקן בעצמו את שגיאותיו. שגיאות אלה עשויות להיעלם לקראת סיום כיתה ו'.

2- שגיאות הומופוניות – החלפה בין אותיות הנשמעות דומות (א-ע) אך שונות בצורה.

3- שגיאות הומונימיות - מילים הומונימיות שוות בהגייתן ובכתיבתן, אך שונות במשמעותן שלהן; מקורן של המילים שונה. אין ביניהן כל קשר משמעותי, ולכן הן מופיעות במילון כערכים נפרדים.

לקטגוריה השנייה שייכים כותבים שאינם יודעים את חוקי הכתיב בעברית, בעיקר באותיות מוספיות שונות.

לקטגוריה השלישית שייכים הכותבים המתקשים במודעות הפונולוגית ולכן משמיטים, מוסיפים ומשבשים את רצף המילה.

לקטגוריה הרביעית שייכים הכותבים את אותה מילה בוואריאציות שונות וללא יכולת לתיקון עצמי של שגיאותיהם. בכתביה עצמה קיים רצף תקין, קשר של צליל-אות ואין השמטה והוספה של חלקי מילים.

לקטגוריה החמישית שייכים הכותבים להם בעיה בהבחנה שמיעתית לגבי צלילים בעלי חתוך שפתי קרוב (V-P).

לקטגוריה השישית שייכים הכותבים בשגיאות בהן אין תרגום הגיוני ובר הסבר של צליל – אות.

לדעת קליין שדה, הקטגוריה החמישית מקומה במקום הקטגוריה השלישית בשייכות ובנפוצות של שגיאות כתיבת הנובעות מהבחנה שמיעתית לקויה.

תוצאות המחקר העלו שלא נמצא הבדל מהותי בדפוסי שגיאות הכתיב בין בנים לבנות, למעט דפוס השגיאות השישי, שבו נמצאה מובהקות ורק בנים שגו בו. בעזרת החלוקה לקטגוריות ניתן יהיה להגדיר את שיוכו של הנבדק ולקבוע את חומרת מצבו. כמו כן ניתן יהיה לתכנן עבורו תוכניות טיפול ספציפיות, בהתאם לממצאים. כך גם ניתן יהיה לבדוק את הקשר בין בעיות קשב וריכוז (ADD/ADHD) והשפעתן על ביצועי כתיב ברמות שונות עם ובלי טיפול תרופתי.

מה יעשו אנשים בוגרים הכותבים בשגיאות כתיב ?

ממצאיה של ריקי קליין שדה מתייחסים לילדים. יש לשער כי חלוקה זו דומה גם עבור מבוגרים. אין ספק, כי קשה לערוך מחקר מעין זה בקרב מבוגרים, בוודאי לא כאלה הנמצאים בעולם העסקי. ובכל זאת - כיצד ניתן לפתור את בעיית שגיאות הכתיב בכתביה עסקית ?

1. ראשית, יש להשתמש במקש F7 להגהה באמצעות המילון של חברת "מיקרוסופט". לא כל המלים נמצאות במילון, אולם בכל זאת, ניתן לקבל מושג על נכונות הכתיבה של המילה.
2. שנית, יש לתת לאדם אחר להעיף מבט בטקסט חשוב. לעתים המילון לא יגלה טעויות הומופוניות, אך בכל זאת הן יפגמו בכתביה שלנו. חשוב שכל אדם הנוטה לשגיאות כתיב יאמץ לו "חבר חכם", שיבדוק את כתיבתו ויהיה זמין בכל עת, לפחות במהלך שעות העבודה.

כיום בעידן האמייל, המלצה זו ניתנת לביצוע.

3. שלישית, עליך לגלות מודעות לשגיאותיך. אם אתה יודע שאתה נוהג להחליף בין א' ל-ע', סמן (אפילו בעט צבעוני זוהר) את מופעי הא' והע' כדי להאיר את עיניו של הקורא הניטראלי.

נסה להקל על הבודקים אותך. השתדל לראות את שגיאות הכתיב שלך כדבר טכני

ולא כקלקלה או חוסר אינטליגנציה.

שליטה במיומנויות הכתיבה

ונסיים בתוצאות מחקרים שנעשו בארצות הברית: מחקרים אלה מגלים, כי לא רק ששגיאות כתיב ממעיטות מערכך ככותב וגורמות לקורא לחוש כי אתה מזלזל בו, אלא יש אנשים הנעלבים משגיאות כתיב! שים לב - בעבודה עם מנהלים, לעתים משתמשים הבוסים בשגיאת כתיב כתירוץ לדחיית העבודה כולה, כמו גם את הפרויקט. לכן, חשוב מאוד לבדוק ניירות עמדה, מסמכים ניהוליים ותקצירי מנהלים בפרטי פרטים, ברחל ביתך הקטנה ולבער את שגיאות הכתיב כדי שלא להרוס את סיכויי הפרויקט כולם בשל הכתיבה.

לשאלות נוספות, אתה מוזמן ליצור קשר עם אילת צורי:

03-6471355

052-3510583

ayelet@ayeletz.co.il

www.ayeletz.co.il

מלים רלוונטיות:

כתיבה

מיומנויות כתיבה

לימוד כתיבה

שיפור כתיבה

אימון בכתיבה

שגיאות כתיב

אמייל

דואל

אינטרנט

